

N:o 39.

Ank. till Riksd. Kansli den 28 April 1884, kl. 12 midd.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående reglering af kronans och aktiebolagets P. A. Norstedt & Söner till hvarandra gränsande tomter å Riddarholmen; gifven Stockholms slott den 25 April 1884.

Med föranledande af en från Boktryckeribolaget P. A. Norstedt & Söner gjord underdånig framställning samt efter det vederbörande blifvit hörde och dåvarande Revisionssekreteraren Carl Fredrik Oscar von Bahr verkstält utredning i frågan, har Kongl. Maj:t i proposition den 17 Januari 1879 föreslagit Riksdagen att för dess del medgifva, att gränserna emellan Kongl. Maj:ts och kronans tomter under N:is 8 och 11 efter 1810 års nummerordning i kvarteret Riddarholmen inom S:t Nicolai församling i Stockholm, å ena sidan, samt bemälda bolags inom samma kvarter belägna tomter under N:is 9, 13 och 14 efter samma nummerordning, å den andra, finge regleras i öfverensstämmelse med ett upprättadt, af bolaget godkändt förslag till aftal, äfvensom att Riksdagen måtte till betäckande af kostnaderna för regleringens genomförande å extra stat för år 1880 anvisa det därför beräknade beloppet, 10,000 kronor.

I skrifvelse den 12 Maj 1879 anmälde Riksdagen, att den nämnda framställningen icke vunnit Riksdagens bifall, samt anhöll, att Kongl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida och på hvilka villkor boktryckerifirman P. A. Norstedt & Söners tomter och byggnader å Riddarholmen kunde för statsverkets räkning förvärfvas, samt derefter med nådig framställning i ämnet till Riksdagen inkomma.

Sedan på gjord förfrågan aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner, såsom dåmera egare af tomterna, förklarat sig villigt att afstå sina tomter och byggnader å Riddarholmen emot en köpeskilling af 1,250,000 kronor, dock att detta anbud icke skulle vara för bolaget förbindande under längre tid än till den 1 September 1881, öfverlemnades handlingarna till Riksdagens fullmäktige i Riksgäldskontoret för att vara tillgänglige vid den utredning, fullmäktige erhållit Riksdagens uppdrag att åstadkomma angående lämplig plats för uppförande af ett nytt riksdagshus, helst å Riddarholmen. I skrifvelse den 25 Februari 1881 öfverlemnade fullmäktige till Riksdagens Stats-Utskott ett af särskilde af fullmäktige utsedde komiterade afgifvet utlåtande i ämnet jemte tillhörande ritningar och kostnadsberäkningar; dervid fullmäktige såsom eget utlåtande instämde i det slut, hvartill komiterades flertal kommit, eller att den för uppförande af ett nytt riksdagshus lämpligaste platsen vore å de tomter, som upptoges af Generalstabens hus, Stockholms stads auktionsverk och pantlåneinrättning samt Aktiebolaget P. A. Norstedt & Söners egendomar i kvarteret Riddarholmen. De högst betydliga kostnader, hvilka så väl för tomtens anskaffande som för uppförande af en dylik monumental byggnad skulle erfordras, väckte i förening med andra skäl hos Stats-Utskottet tvekan, huruvida Riksdagen borde för beredande åt sig af lämpliga lokaler pålägga statsverket för den närmaste framtiden så betydliga utgifter, som af detta byggnadsföretag skulle betingas; hvarföre Utskottet föreslog andra anordningar. Något inköp af aktiebolagets P. A. Norstedt & Söner tomter kom således ej till stånd.

Efter det bemålde aktiebolag den 4 Januari 1882 af Stockholms stads byggnadsnämnd erhållit tillstånd att å tomterna N:is 9, 13 och 14 i kvarteret Riddarholmen uppföra ett stenhus af tre våningars höjd, hvilken byggnad, afsedd att inrymma boktryckeri, skulle komma att med sitt sydöstra hörn blifva belägen på ett afstånd af omkring 24 fot från gränslinien till kronans tomt N:o 11 i samma kvarter, anhöll Kongl. Öfverintendentsembetet, å kronans vägnar, hos Öfverståthållarembetet, att, till förekommande af eldfara för Riksarkivets å sistnämnda tomt belägna hus, åtgärder måtte vidtagas mot omförmälda boktryckeribyggnads förläggande närmare samma tomt än 60 fot; men Öfverståthållarembetet fann enligt skrifvelse den 15 Februari 1882, enär ifrågavarande byggnad icke vore hänförlig till sådan eldfarlig inrättning, som afsåges i § 50 mom. 3 af byggnadsordningen för Stockholms stad, framställningen icke föranleda vidare åtgärd. I en till Kongl. Civildepartementet ingifven skrifvelse gjorde Öfverintendentsembetet derefter underdånig hemställan, huru vida icke, derest Kongl. Maj:t ej skulle anse åberopade stadgandet i

förevarande fall tillämpligt och förty, med undanrödjande af byggnadsnämndens resolution, förklara byggnaden böra förläggas minst 60 fot från Riksarkivets tomtgräns, Kongl. Maj:t måtte finna skäl vara för handen, att för ofvan angifna ändamål åtgärder vidtoges till förvärfvande åt staten af aktiebolagets P. A. Norstedt & Söner förberörda tomter eller, om hinder därför mötte, till genomförande af den förut ifrågakända regleringen af kronans samt aktiebolagets tomter med åtföljande gata dem emellan. Vid underdånig föredragning häraf den 12 Maj 1882 fann Kongl. Maj:t Öfverintendentsembetets framställning, i hvad densamma afsåge förklarande, att den ifrågavarande byggnaden skulle förläggas på minst 60 fots afstånd från Riksarkivets tomtgräns, icke böra till någon Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda; hvarjemte Kongl. Maj:t, vidkommande Öfverintendentsembetets framställning i öfrigt, förordnade, att handlingarne i ärendet skulle öfverlemnas till Kongl. Ecklesiastikdepartementet, derifrån de sedermera öfverlemnats till Kongl. Finansdepartementet.

Nu har emellertid aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner i en den 12 Februari innevarande år till Finansdepartementet ingifven skrift, med förmälan att frågan om inlösen för statsverkets räkning af bolagets ifrågavarande tomter finge anses hafva förfallit samt att aktiebolaget icke utan betydande olägenheter kunde längre än till hösten uppskjuta att till den södra gafveln af den uppförda nybyggnaden föga ett enligt fastställd ritning dithörande ändparti, deri hufvudingången skulle inrymmas, och att beskaffenheten och omfånget af detta ändparti vore beroende af huru vida regleringen komme till stånd eller icke, i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t måtte, så snart ske kunde, vidtaga åtgärder för reglering af gränserna mellan kronans och aktiebolagets tomter i enlighet med det förslag till aftal, som 1879 förelades Riksdagen, dock med vissa af aktiebolaget angifna ändringar.

Sedan i anledning häraf infordrade underdåniga utlåtanden afgifvits af Riksmarkalksmbetet, efter H. Maj:t Konungens förste hofmarskalks hörande, äfvensom af Öfverintendentsembetet, befälhafvaren för Generalstaben och Riksarkivarien, samt muntliga förhandlingar egt rum mellan Öfverintendenten, befälhafvaren för Generalstaben och Riksarkivarien, å ena, samt vice Häradshöfdingen G. B. A. Holm såsom disponent och ombud för aktiebolaget, å andra sidan, har upprättats följande af aktiebolaget godkända

Förslag till aftal

emellan Kongl. Maj:t och kronan, å ena sidan, och aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner, å den andra, i fråga om gränsreglering och utläggande

af öppna områden emellan kronan tillhörande, å fri och egen grund belägna tomterna under N:is 8 och 11 efter 1810 års nummerordning i kvarteret Riddarholmen inom S:t Nicolai församling i Stockholm, samt bemålde aktiebolag tillhörande, inom samma kvarter å fri och egen grund belägna tomterna under N:is 9, 13 och 14 efter samma nummerordning; varande till ledning för detta aftal å ömse sidor antagen den af t. f. Stadsingeniören Herman Ygberg upprättade, förslaget bilagda karta med åtföljande promemoria af den 9 Mars 1878, till hvilken handling här nedan upptagna gränspunkter och ytinnehåll hänföras.

1:o.

Från punkterna *d* och *r* vid den öppna platsen söder om tomten N:o 8 utlägges genom tomterna N:is 9, 13 och 11 en gata, fyrtio fot bred, med räta sidolinier till punkterna *f* och *g* invid den gata, som blifvit föreslagen att framgå inom kvarterets östra gränsområde och mot hvilken gata nämnda sidolinier skola bilda räta vinklar; skolande alltså till förstnämnda gata upplåtas från kronans tomt N:o 11 den med bokstäfverna *g f e p o n m l k i* och *g* utmärkta del, utgörande 4,268 kvadratfot, och från aktiebolagets tomter N:is 9 och 13 de med bokstäfverna *d r q n o p e d* och *i k l m i* utmärkta delar, utgörande tillhoppa 2,868 kvadratfot.

2:o.

Kronan afträder till aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner den del af tomten N:o 11, som faller utom gatans norra gräns och är utmärkt med bokstäfverna *h g i h* eller 368 kvadratfot, för att sammanläggas med tomten N:o 13,

hvaremot nämnda aktiebolag afträder till kronan den del med derå uppförd stenmur af tomten N:o 9, som faller utom gatans södra gräns och är utmärkt med bokstäfverna *a b c d e a* eller 760 kvadratfot, för att sammanläggas med tomten N:o 11.

3:o.

Det åligger kronan, *dels* att inom den 1 September 1884 hafva låtit nedrifva och bortföra så väl den åt Kongl. Husgerådskammaren upplåtna byggnad, betecknad med I, hvilken ligger inom utrymmet för nämnda två gator och det tomtområde, hvilket afträdes till bolaget, som äfven det sydvest om nämnda byggnad belägna uthus, betecknad med II, in-

till nordöstra gränsen af den åt Riksarkivet upplåtna flygelbyggnad, *dels ock* att inom fem år från aftalets afslutande nedrifva och borttaga så stor del af nämnda flygelbyggnad, betecknad med IV, som är belägen inom utrymmet för gatan;

hwaremot det åligger aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner eller dess rättsinnehafvare, *dels* att inom den 1 September 1884 hafva nedrifvit och borttagit den del af dess intill berörda flygelbyggnad uppförda uthus, betecknad med III, som ligger inom utrymmet för gatan, *dels* att inom fem år efter aftalets afslutande hafva nedrifvit och borttagit de två aktiebolaget tillhörande, inom gatans öfriga område belägna bopingshus och uthus, betecknade det förra med VI och det senare med V, under iakttagande likväl, att samma uthus icke får qvarstå längre än intill dess förutnämnda flygelbyggnad af kronan borttages, *dels ock* att vid bebyggande och begagnande af tomterna under N:is 9 och 13 utefter den norra gatulinien och på fyrtio fots afstånd derifrån vara för all framtid underkastadt den servitut, att sålunda till längd och bredd bestämdt område icke får användas till boktryckeri eller annan med hänsyn till eldfara dermed jemförlig inrättning, samt ej heller sättas i förbindelse med sådan inrättning annorledes än efter det densamma blifvit genom fullständig brandmur afskild, utan andra öppningar deri än sådana, hvilka äro med jerndörrar försedda; dock att denna bestämmelse ej må tillämpas å den nya byggnad, som aktiebolaget redan uppfört mot den af Stockholms stad beslutade gata mellan aktiebolagets tomter och sammanbindningsbanan, i händelse att denna byggnad skulle befinnas vara belägen på mindre än fyrtio fots afstånd från norra linien af den gata, kronan och aktiebolaget nu beslutat anlägga.

4:o.

För vinnande af öppet område utefter hela sträckningen emellan aktiebolagets tomter N:is 9 och 14 samt den bebyggda delen af kronans åt Generalstaben upplåtna fastighet N:o 8, afträder aktiebolaget de delar af förstnämnda två tomter, som äro utmärkta med bokstäfverna *q r s t u w q*, tillhoppa 1,612 kvadratfot, för att sammanläggas med tomten N:o 8 och utgöra fortsättning af det redan öppna tretton fot breda området af samma tomt; och åligger det aktiebolaget eller dess rättsinnehafvare att inom tre år efter aftalets afslutande hafva nedrifvit och borttagit den å det sålunda till afträdande bestämda området uppförda byggnad, betecknad med VII, och rengjort platsen för densamma.

5:o.

Mot det att aktiebolaget härmed tillika åtager sig att inom tre månader efter aftalets afslutande hafva samtliga fönster i den aktiebolaget tillhöriga, vid det nu öppna området öster om Generalstabens hus befintliga byggnad försedda med starka utvändiga jernluckor, hvilka nattetid skola hållas tillstängda, afvensom att vid framdeles skeende om- eller nybyggnad utefter vestra tomtlinien till N:o 14 dels icke uppföra taket å sträckningen från tomtens norra ända intill punkten *x*, på ett afstånd af 106 fot från punkten *q*, högre än att dess öfre kant ligger cirka 80 fot öfver slusströskeln eller i det närmaste sammanfaller med horisontela midtellinien af fönstren i nedre våningen åt öster af det åt Generalstaben upplåtna hus, dels i alla öfriga hänseenden såsom i fråga om takfall, brandmur m. m., med afstående från den rätt aktiebolaget nu må ega, underkasta sig hvad i gällande byggnadsordning för Stockholms stad är föreskrifvet,

afstår kronan från åtnjutande, efter sagde tre månaders förlopp, af dess nu egande rätt till följande å bolagets fastighet N:o 14 lagda servituter, nemligen:

enligt afhandling emellan frimuraresamhället och fullmäktige i Riksgäldskontoret den 23 April 1807 att utan afgift nyttja inom tomtens befintlig vedbod eller vedkällare, och att åbyggnad å tomtens ej inredes eller nyttjas till boningsrum; samt, enligt aftal mellan frimurareordens drätselredirektorium och boktryckeribolaget P. A. Norstedt & Söner den 22 November och den 18 December 1837: att inom tre i byggnaden vid det nu öppna området till tryckeri inredda rum eldstäder icke anbringas, utan rummen uppvärmas genom kopparrör från ångpanna i bolagets angränsande egendom; hvarförutom öfriga i berörda afhandlingar till förnån för innehafvaren af fastigheten N:o 8 upptagna bestämmelser i fråga om fri väg för vattenhemtning och öppenställande af gränden nedanom samma fastighet, upptagande af nya dörrar och fönster i nämnda till tryckeri begagnade rum och verkställande af påbyggnad utöfver nuvarande takhöjd, i följd af ofvan öfverenskomna villkor och utläggande af de öppna områdena, komma att förfalla.

6:o.

Derest aktiebolaget inom tre år från aftalets upprättande förvärfvar eganderätt till den del af Stockholms stads tomt N:o 14^{1/2}, som ligger söder om den fastställda inre kajlinien å Riddarholmens norra strand,

eger aktiebolaget att vid densammas bebyggande hafva takfall och fönster mot kronans derintill gränsande öppna område; dock att denna rätt till fönster, hvad angår sträckan af tjugufyra fot från den punkt, der tomterna N:is 8, 14 och 14 $\frac{1}{2}$ sammanstöta, upphör för det fall att kronan kommer att bebygga nyssberörda öppna område.

7:o.

Före den 1 September 1885 skall aktiebolaget med gravationsbevis styrka, att de tomtedelar, som af aktiebolaget afträdas, äro fria från inteckningar; och åligger det derjemte aktiebolaget att draga försorg derom att de inteckningar, som vidlåda aktiebolagets fastigheter, till förmånsrätten nedflyttas efter den inteckning, som kan varda meddelad till säkerhet för de genom detta aftal kronan medgifna servituter.

8:o.

I den mån byggnaderna å det område, som är afsedt till utläggande af förutnämnda fyrtio fot breda gata, komma att enligt hvad öfverenskommet är undanröddas, försättes på föranstaltande af kronan marken inom gatans sidolinier i det för ändamålet med densammas upplåtande erforderliga skick; och deltaga i de härför uppkommande kostnader jemte dem, som äro förenade med byggande af stentrappa å gatans vestra ända, sistnämnda kostnader förslagsvis beräknade till tio tusen kronor, kronan och aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner till hälften å hvardera sidan.

Med förestående aftal förklara vi oss till alla delar nöjda.

(Datum och underskrifter.)

Godkännes.

För aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner.

G. B. A. Holm.

Skiljaktigheten mellan detta förslag och det år 1879 framlagda består hufvudsakligen deri att *dels* bolaget enligt det äldre förslaget skulle i gränsen mot N:o 8 uppföra brandmur och ändra takfallet, men enligt det nu uppgjorda förslaget eger att fortfarande intill dess ombyggnad eller nybyggnad sker bibehålla nuvarande tak och de fönster, som finnas i tomtgränsen mot N:o 8, emot det dessa fönster förses med jernluckor, *dels* ock aktiebolaget, i händelse detsamma inom viss tid af Stockholms stad förvärfvar tomten N:o 14 $\frac{1}{2}$, vid bebyggande af densamma

eger rätt till takfall och fönster mot fortsättningen af det öppna område, som till en del redan finnes mellan tomterna N:is 14 och 8.

I de infortrade utlåtandena anförde

1:o) *Riksmarskalksemetet*, att embetet till alla delar instämde uti ett från Hans Maj:t Konungens förste hofmarskalk infordradt och vid embetets utlåtande fogadt yttrande, deri förste hofmarskalken förmält, att från Kongl. husgerådskammarens sida något hinder ej mötte för att den inom området för den föreslagna gatan belägna och med I betecknade byggnad när som helst nedrefves, enär den återstående af husgerådskammaren disponerade delen af tomten med derå varande byggnader i dess nuvarande skick vore tillräcklig för husgerådskammarens behof, men att, derest en ifrågasatt gata utmed sammanbindningsbanan blefve förverkligad, den åt husgerådskammaren upplåtna tomtedelen blefve otillräcklig för sitt ändamål; i anseende hvartill förste hofmarskalken framhållit behofvet deraf, att i en framtid annan plats i Kongl. slottets närhet åt husgerådskammaren anvisades.

2:o) *Befälhafvaren för Generalstabens*, att, då de i Generalstabens hus å tomten N:o 8 och särskildt uti den del af detsamma, som upptoges af Krigsarkivet, förvarade handlingar vore af det oskattbara värde, att deras tryggande för fara att förstöras genom våld eller annan olyckshändelse icke nog kunde beaktas, det utan tvifvel varit bäst, om genom statens inköpande af aktiebolagets P. A. Norstedt & Söner egendom all eldfara genom dess boktryckeris närhet till Generalstabens hus borttagits; men att, då detta icke låtit sig göra, fördelaktigast varit, om aktiebolaget velat i gränsen mot Generalstabens hus uppföra brandmur. Skulle emellertid en sålunda ökad fordran på uppoffringar af aktiebolaget leda derhän, att den ifrågasatta regleringen nu gjordes om intet, finge befälhafvaren för Generalstabens, med åberopande af ett utaf brandchefen i Stockholm afgifvet yttrande, hemställa, att aktiebolagets förslag till reglering måtte vinna Kongl. Maj:ts nådiga bifall.

I det nämnda yttrandet har brandchefen i Stockholm förklarat, att då boktryckeri vore att anse såsom eldfarlig inrättning, dock ej jämförlig med eller af så eldfarlig beskaffenhet som de i § 50 mom. 3 af Byggnadsordningen för Stockholms stad omnämnda, så torde, då två tryckeriets byggnader (VI och VII) låge omedelbart intill södra delen af östra flygelväggen å Generalstabens hus, eldfara i viss mån förefinnas genom detta omedelbara granskning med tryckeriet; och då genom den föreslagna regleringen dessa två byggnader (VI och VII) skulle borttagas samt jernluckor, hvilka borde kunna öppnas och stängas såväl inifrån som utifrån, anbringas framför de bolagets fönster, som vette

mot Generalstabens hus, ansåge brandchefen så väsentlig trygghet för Generalstabens hus vinnas, att hvarje tal om eldfara från tryckeriet förfölle.

3:o) *Riksarkivarien* fann det för Riksarkivets trygghet synnerligen maktpåliggande, att dess hus afskildes från tryckeribolagets, med hvilka de nu till någon del sammanhänge. Genom det nu ifrågavarande förslaget skulle säkerhet mot eldfara för Riksarkivet beredas dels genom uppdragande mellan tomterna af en 40 fot bred gata, dels genom en för all framtid gällande bestämmelse, att det område, som komme inom 40 fot från denna nya gatas norra gränslinie, icke finge användas till boktryckeri eller dermed i afseende på eldfara jemförlig inrättning, och ej heller sättas i förbindelse med sådan inrättning utan att vara från densamma skild genom fullständig brandmur med jerndörrar. Den större trygghet, som härigenom åt Riksarkivet vunnes, skulle knappt för dyrt köpas genom uppoffring af kronans mark, och då Riksarkivets säkerhet, som för närvarande icke kunde sägas vara på ett tillfyllestgörande sätt tillgodosedd, måste väga tungt vid frågans bedömande, ansåge *Riksarkivarien* fullbordandet af det föreslagna aftalet under förhandenvarande förhållanden önskvärdt. Nedrifningen af den med II betecknade byggnad kunde icke möta någon betänklighet; men då den med IV betecknade byggnad innehölle bostad för Riksarkivets vaktmästare och kök för dess portvakt, blefve det nödigt att bereda dessa vaktbetjente andra motsvarande lägenheter, innan rifning af ifrågavarande byggnad, som skulle nedtagas inom fem år från aftalets upprättande, toge sin början.

4:o. *Öfverintendentsembetet* yttrade sig endast angående de skiljaktigheter, som förefunnos mellan det år 1879 föreslagna aftal och det af aktiebolaget i den nu ingifna skriften gjorda anbud; men efter det de öfverenskomna villkoren blifvit sammanfattade uti ofvanintagna förslag till aftal, har *Öfverintendenten* skriftligen anført, att, då aktiebolaget förklarar sig icke vilja ingå på åtagandet att uppdraga brandmur och ändra taket å en sin byggnad vid området emellan tomterna N:is 8 och 14 samt vederbörande myndigheter ansett frågan om utläggning af öppna områden emellan kronans och aktiebolagets tomter vara för kronan af allt för stor vikt för att böra åsidosättas, *Öfverintendenten* ej funne annat att erinra, än att bestämmelse saknades angående planerande, belysning och renhållning af det öppna område, som komme att bildas mellan tomterna N:is 8 och 14, derest detsamma ansåges böra hållas öppet såsom kommunikationsled. Hvad anginge den föreslagna gatan mellan Riksarkivet och aktiebolagets egendomar, funne *Öfver-*

intendenten densamma blifva särdeles fördelaktig för kronan derigenom att arkivets tomt afskildes från bolagets tomter och kunde för framtiden bebyggas med fönsterfaçader äfven åt detta håll. På dessa skäl och med åberopande af brandchefens ofvan anmärkta yttrande, finge öfverintendenten för sin del biträda det nu uppgjorda förslaget till aftal.

Af handlingarne i ärendet framgår:

att kronan för ändamålet afstår:

till gatan	4,268	qv.-fot
» aktiebolaget	368	»
<hr/>		
tillsammans	4,636	qv.-fot,

men erhåller:

till tomten N:o 11	760	qv.-fot
» » N:o 8	1,612	» » 2,372
<hr/>		
och således afstår	2,264	qv.-fot,

hvaremot aktiebolaget afstår:

till gatan	2,868	»
och till kronan	2,372	»
<hr/>		
eller tillsammans	5,240	qv.-fot,

men erhåller	368	»
<hr/>		
och således afstår	4,872	qv.-fot.
Då kronan afstår	2,264	»

afstår aktiebolaget således 2,608 qv.-fot mer än kronan; hvarvid dock märkes, att de 1,612 qv.-fot, kronan erhåller från tomterna N:is 9 och 14 för att tilläggas N:o 8, icke äro afsedda till bebyggande, utan för att förenas med det kronan förut tillhöriga obebyggda området emellan Generalstabens hus och tomten N:o 14. Dessutom afstås å ömse sidor från vissa servituter, hvaremot andra upprättas, hvilka för kronan blifva af ojemförligt större betydighet och fördel.

År 1878 har Intendenten F. W. Scholander uppgifvit de approximativa värdena å de till rifning afsedda byggnaderna sålunda:

Kronans byggnader:

Riksarkivets flygel (IV)	kronor	9,000: —
» uthus (II)	»	250: —
Gamla fatburshuset (I)	»	16,000: —
<hr/>		
Summa kronor	25,250:	—

Bolagets byggnader:

Boningshuset (VI)	kronor 32,000: —
Uthuset (V)	» 800: —
Magasinet (VII)	» 8,000: —
<hr/>	
	Summa kronor 40,800: —

Likaledes har Intendenten Scholander, beträffande de åtgärder och kostnader, som för kronan blefve en följd af den ifrågakända tomtregleringen, afgifvit följande utlåtande:

Efter rifning af byggnaden å det mellan tomten N:o 8 och tomten N:o 14 belägna 13 fot breda området, som af bolaget öfverlättes till kronan, planeras marken i jemn sluttning, berggrunden under östra flygel-muren å Generalstabens hus afjemnas och beklädes med huggen sten, platsen stensättes. kronor 3,000: —

Den till afträdande åt kronan föreslagna tomtdelen N:o 9, invid Riksarkivets yttre gafvel, planeras enligt gatuhöjd, som varder bestämd, hvarjemte stenfoten å nämnda hus beklädes med huggen sten » 2,000: —

Nedrifning af byggnaderna å det till gata ämnade området verkställles på egarnes bekostnad. Materialiernas värde kan antagas motsvara rifningskostnaden och planeringsarbetet, hvilket till gatans halfva bredd åligger tomtgarne å ömse sidor af densamma.

En dubbel trappa af granit anbringas till fortsättning af gatan upp mot Riddarholmens högre del kronor 10,000: —.

Af denna kostnad erlägger kronan hälften med » 5,000: —

Kostnad för kronan Summa kronor 10,000: —

Den 1 April 1876 hafva Stockholms stadsfullmäktige beslutat, att, derest den föreslagna gatan från jernvägen vesterut till den öppna platsen mellan Generalstabens hus och f. d. kungshuset kommer till stånd utan stadens vidare åtgärd och öfverlemnas till staden, staden åtager sig hennes stensättning, belysning och underhåll.

Med afseende å hvad sålunda förekommit och under åberopande af bilagdt utdrag af protokoll öfver finansärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t härmed i nåder föreslå Riksdagen att för dess del medgifva, att regleringen emellan ifrågavarande tomter må ske i öfverensstämmelse med det föreslagna aftalet, äfvensom att Riksdagen måtte till betäckande

af kostnaderna för regleringens genomförande under sjunde hufvudtiteln på extra stat för år 1885 anvisa det beräknade beloppet, 10,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande Utskott tillhandahållas; och förblifver Kongl. Maj:t Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

O. R. Themptander.

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott
den 25 April 1884.

N ä r v a r a n d e :

Hans Excellens Herr Statsministern THYSELIUS,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre HOCHSCHILD,
Statsråden: LOVÉN,
VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT,
THEMPTANDER,
RYDING,
VON KRUSENSTJERNA.

Departementschefen Statsrådet Themptander föredrog:

1:o.

En af aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner i underdånighet gjord ansökning om vidtagande af åtgärder för reglering af gränsen mellan kronans och aktiebolagets till hvarandra gränsande tomter å Riddarholmen;

hvaröfver Riksmarskalksembetet, efter Hans Maj:t Konungens Förste Hofmarskalks hörande, afvensom Öfverintendentsembetet, Befälhafvaren för Generalstaben och Riksarkivarien afgifvit infordrade underdåniga utlåtanden.

Sedan Departementschefen redogjort för handlingarnes innehåll, yttrade han:

»På grund af hvad i ärendet förekommit anser jag det vara satt utom allt tvifvel, att genom den föreslagna regleringen skall, så vidt nu-

mera ske kan, aflägsnas den eldfara, som aktiebolaget P. A. Norstedt & Söners tryckeri må innebära för de i Riksarkivets och Generalstabens hus inrymda värdefulla samlingar, likasom antagligen ock den enahanda fara, som användandet af aktiebolagets tomter till annan industriell inrättning skulle för de nämnda samlingarne medföra. Vinnande af en sådan förmån anser jag icke mindre önskelig, äfven om det antages, att förr eller senare Riksarkivets samlingar förflyttas till annan plats; ty otvifvelaktigt kommer Riksarkivets tomt att i så fall användas för andra statsinrättningar med värdefulla arkiver eller andra dyrbara samlingar. Regleringen medför ock för kronans tomter ett ökad värde genom bättre och ändamålsenligare gränser, synnerligast hvad angår Riksarkivets tomt, som i förening med Riksgäldskontorets angränsande tomt kommer att bilda ett särskildt, af tre gator omslutet qvarter med tillfälle till ljusöppningar och takfall åt alla sidor och derföre kan i en framtid erbjuda fördelaktig plats för uppförande af en större byggnad, vettande åt tre gator. De fördelar, som sålunda vinnas, anser jag väl motsvara de uppoftningar af mark och byggnader, som kronan måste vidkännas och hvilka uppoftningar icke kunna anses öfverstiga dem, hvilka aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner å sin sida erbjuder.

Då jag således anser förslaget vara för kronan fördelaktigt samt fullföljandet af de byggnadsföretag, hvilka för närvarande pågå å aktiebolagets tomter, kräfver, att frågan redan innan sommarens början vinner sin lösning, derest den ej skall förfalla, anser jag mig, huru kort den återstående tiden för den nu församlade Riksdagens sammanvaro än må vara, nödsakad hemställa, att Eders Kongl. Maj:t måtte i proposition föreslå innevarande års Riksdag att för dess del medgifva, att regleringen emellan ifrågavarande tomter må ske i öfverensstämmelse med det föreslagna af-talet, äfvensom att Riksdagen måtte till betäckande af kostnaderna för regleringens genomförande under sjunde hufvudtiteln på extra stat för år 1885 anvisa det derför beräknade beloppet, 10,000 kronor.»

På tillstyrkan af Statsrådets öfriga ledamöter behagade Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla hvad föredragande Departementschefen sålunda hemställt samt förordna, att nämlig proposition af den lydelse, bil. A vid detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
Axel Ädelgren.